

AZIATISCHE ROODBORSTTAPUIT (*Saxicola torquata maura/stejnegeri*) IN OOST-BRABANT

Frank Neijts

Waarneming

Op 19-03-81 zag ondergetekende langs de Paddevenweg te Veldhoven een wijfje Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*) dat onmiddellijk opviel door de lichte kleur. Ze deed daarom heel eventjes denken aan een Paapje (*Saxicola rubetra*), maar gezien de datum leek een nader onderzoek wenselijk. Met een 8x30 werd het vogeltje onder variërende omstandigheden gedurende ongeveer 15 min. geobserveerd op afstanden van 15 à 50 meter. Er werd het volgende genoteerd:

'Gedrag & model typisch als een Roodborsttapuit. Kruin licht grijsbruin met wat donkerder vlekjes. Schuin boven het oog lichtere, bijna witte vlekjes die af en toe de indruk gaven van een wat vage wenkbrauwstreep. De keel was zeer licht, de hals vrijwel wit.

Bovenzijde licht zandkleurig grijsbruin met wat donkerder streepjes. Stuit geheel of vrijwel geheel ongestreept en licht rozebruin, met name in de vlucht zeer opvallend! Er was weinig of geen wit aan de staartbasis te zien.

De onderzijde ongeveer als een wijfje Paapje: egaal licht rozebruin, aan de zijborst iets donkerder lijkend en maar iets lichter wordend naar de anaalstreek toe.

Zeer opvallend in zit was een heel lichte, driehoekig langwerpige vlek op de gesloten vleugel ('wing-panel'), veroorzaakt door brede, zeer lichte zomen aan de (voornamelijk) kleine slagpennen.'

Met een 300 mm. telelens kon ik onder moeilijke omstandigheden enkele dia's maken waarvan er ééntje net niet slecht genoeg was en in ieder geval een lichtbruin, Roodborsttapuit-achtig vogeltje te zien gaf met een opvallend 'wing-panel'.

Diskussie

De beschrijving plus dia stuurde ik op ter beoordeling naar C. Roselaar van het Inst. voor Tax. Zoölogie te A'dam. Deze achtte zich echter niet competent en gaf e.e.a. door aan de CDNA. De waarneming werd uiteindelijk aanvaard als zijnde 'een Roodborsttapuit met kenmerken van één der oostelijke ondersoorten 'maura' of 'stejnegeri''. (Limosa 55(3) 1982). N.B. De nieuwe naam voor deze ssp. is nu Aziatische Rbt., vroeger ook wel Oostelijke of Siberische Rbt. genoemd. De ssp. is afkomstig uit West-Siberië.

Het was de eerste maal dat deze ondersoort in Nederland in het binnenland werd waargenomen en voor Nederland de eerste voorjaarswaarneming. Deze waren tot dusverre (2x) alleen uit Groot-Brittannië bekend (Scharringa & Osieck 1982).

Overigens hebben de meeste Europese waarnemingen betrekking op wijfjes of vogels in wijfjeskleed (juvenielen), cf. Robertson in: Sharrock (1980). Deze auteur geeft in tabelvorm de verschillen aan tussen vogels van de westelijke populaties (ssp. 'hibernans' & 'rubicola') en de oostelijke (ssp. 'maura' & 'stejnegeri'). Of het onderscheid tussen 'maura' en 'stejnegeri' gerechtvaardigd is, is nog de vraag (Roselaar in litt.). Wat betreft vogels in wijfjeskleed:

In het kort komt het hier op neer dat de Aziatische ondersoort(en) zich onderscheiden door een Paapjesachtige indruk (lichte hoofdkleur), een lichte (niet: donkere) keel, een opvallend lichte, ongestreepte stuit en een opvallend 'wing-panel'. Aanvullende kenmerken zijn een zeer lichte onderzijde en een meer of minder opvallende wenkbrauwstreep. Let wel: ook wijfjes van de bij ons voorkomende ssp. 'rubicola' hebben soms een lichte keel, contra Robertson!

Literatuur

- Robertson, I.S. 1980. Identification and European status of Eastern Stonechats. In: Sharrock, J.T.R. (ed.) The Frontiers of Bird Identification. pp. 170-183.
Scharringa, C. & E. Osieck. 1982. Zeldzame vogels in Nederland in 1981. Limosa 55(3).